

MEB AGS HAZIRLIK: ANAYASAL TEMELLER VE 222 SAYILI KANUN

Öğrenme Hedefi: Öğrenciler, 222 sayılı ilköğretim ve Eğitim Kanunu'nun temel esaslarını, zorunlu eğitim çağını ve anayasal dayanaklarını kavrayarak ilgili mevzuat sorularını %90 doğrulukla analiz edip cevaplayabilecektir.

1. 1982 Anayasası'nın 42. maddesine göre, eğitim ve öğretim hakkı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Kimse, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz.
- b) Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda yapılır.
- c) İlköğretim, sadece kız çocukları için zorunludur.
- d) Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür.
- e) Devlet, maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacıyla burslar verir.

Doğru Cevap: C

Çözüm & Açıklama: Anayasa madde 42'ye göre ilköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur. Sadece bir cinsiyete yönelik zorunluluk ifadesi yanlıştır. Ayrıca devlet okullarında parasızdır.

2. Anayasa'nın 42. maddesinde yer alan "Eğitim ve öğretim, devletin denetim ve gözetimi altında yapılır." hükmü aşağıdakilerden hangisini doğrudan amaçlamaktadır?

- a) Eğitimin sadece devlet okullarında verilmesini sağlamak
- b) Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin anayasal esaslara ve bilimsel verilere uygunluğunu teminat altına almak
- c) Özel okulların açılmasını tamamen engellemek
- d) Öğretmenlerin sadece devlet memuru olmasını zorunlu kılmak
- e) Yurt dışı eğitim faaliyetlerini sonlandırmak

Doğru Cevap: B

Çözüm & Açıklama: Devletin denetim ve gözetimi, müfredatın ve uygulamaların Atatürk ilkelerine, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına aykırı olmamasını sağlamak içindir. Bu, eğitimin standart ve güvenli olmasını sağlar.

3. Anayasa'ya göre, maddi imkanlardan yoksun ancak başarılı olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürebilmeleri için devletin aldığı tedbirler hangi ilke ile ilişkilidir?

- a) Eğitimde fırsat ve imkan eşitliği
- b) Eğitimin sürekliliği
- c) Eğitimin zorunluluğu
- d) Karma eğitim ilkesi
- e) Bilimsellik ilkesi

Doğru Cevap: A

Çözüm & Açıklama: Devletin burslar ve diğer yollarla maddi destek sağlaması, ekonomik durumu ne olursa olsun her yetenekli çocuğun eğitime erişebilmesini sağlar; bu da "fırsat ve imkan eşitliği"nin anayasal gereğidir.

4. Eğitim ve öğretim kurumlarında yürütülen faaliyetlerin engellenemeyeceğine dair anayasal hükmün temel gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Okulların ticari gelirlerini korumak
- b) Öğretmenlerin tatil haklarını düzenlemek
- c) Eğitim hizmetinin sürekliliğini ve kamu hizmeti niteliğini korumak
- d) Okul binalarının fiziksel ömrünü uzatmak
- e) Sadece sınav takvimini takip etmek

Doğru Cevap: C

Çözüm & Açıklama: Anayasa, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin her ne suretle olursa olsun engellenemeyeceğini belirterek eğitimin aksatılmadan devam etmesini ve öğrencinin bu haktan mahrum kalmamasını hedefler.

Notlarım ve Önemli Noktalar:

222 SAYILI İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU ESASLARI

5. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 1. maddesine göre, ilköğretimin temel amacı aşağıdakilerden hangisinde tam olarak belirtilmiştir?

- a) Sadece akademik bilgi aktarımı yapmak
- b) Çocukların bedeni, zihni ve ahlaki gelişimlerini milli hedeflere uygun şekilde desteklemek
- c) Öğrencileri sadece meslek hayatına hazırlamak
- d) Yabancı dil eğitimini okul öncesinden başlatmak
- e) Sadece fiziksel gelişimi desteklemek

Doğru Cevap: B

Çözüm & Açıklama: Kanun'un 1. maddesi ilköğretimi; bedeni, zihni ve ahlaki gelişimi bir bütün olarak ele alan bir temel eğitim süreci olarak tanımlar. Sadece akademik değil, karakter gelişimi de esastır.

6. 222 sayılı Kanun'a göre "mecburi ilköğretim çağı" hangi yaş aralığını kapsar ve çocuk ne zaman bu çağa girmiş sayılır?

- a) 5-13 yaş / 60 ayını doldurduğunda
- b) 6-14 yaş / 72 ayını doldurduğunda
- c) 7-15 yaş / 84 ayını doldurduğunda
- d) 6-12 yaş / 65 ayını doldurduğunda
- e) 5-14 yaş / 70 ayını doldurduğunda

Doğru Cevap: B

Çözüm & Açıklama: Kanun'un 3. maddesi uyarınca mecburi ilköğretim çağı 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsar. İlkokulların birinci sınıfına o yılın 31 Aralık tarihinde 72 ayını dolduran çocuklar kaydedilir.

7. 222 sayılı Kanun'un kapsamı ile ilgili olarak; yurt dışında yaşayan bir Türk vatandaşının çocuğu için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Bu kanun sadece Türkiye sınırları içindeki çocukları bağlar.
- b) Yurt dışındaki çocuklar ilköğretimden muaf tutulur.
- c) Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının çocukları da bu kanun kapsamında eğitimle yükümlüdür.
- d) Yurt dışındaki eğitim sadece isteğe bağlıdır (ihtiyari).
- e) Türk vatandaşlığı bu kanun için bir ölçüt değildir.

Doğru Cevap: C

Çözüm & Açıklama: Kanun, "tüm Türk vatandaşları" ifadesini kullanarak coğrafi bir ayırım yapmaz. Yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının çocukları da uygun Türk okullarında veya sistemde eğitim görmeye yükümlüdür.

8. Mecburi ilköğretim çağında olup sağlık durumu veya okul bulunmayan bir yerde ikamet etme gibi nedenlerle okula devam edemeyen çocuklar için devletin düzenleme yapması hangi pedagojik kavramla açıklanır?

- a) Eğitime erişilebilirlik ve fırsat eşitliği
- b) Disiplinlerarası yaklaşım
- c) Mevzuatın katılığı
- d) Okul temelli yönetim
- e) Örtük müfredat

Doğru Cevap: A

Çözüm & Açıklama: Kanun'un 5. maddesi, engelleri (sağlık, konum vb.) olan çocukların eğitimden mahrum kalmamasını hedefler. Bu, devletin "eğitime erişilebilirliği" sağlama ve "fırsat eşitliğini" koruma görevidir.

Çalışma Alanı: Yukarıdaki maddelerden çıkardığınız anahtar kelimeleri buraya not edin.

222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu: Kayıt ve Sorumluluklar

9. 222 sayılı Kanun'un 51. maddesine göre, her yıl okullarda çeşitli etkinliklerle kutlanan "İlköğretim Haftası" hangi zaman dilimini kapsar?

- a) Eylül ayının ilk haftası
- b) Eylül ayının son haftası
- c) Ekim ayının ilk haftası
- d) Derslerin başladığı ilk hafta
- e) Okullar açılmadan önceki hafta

Doğru Cevap: D

Çözüm: 222 Sayılı Kanun'un 51. maddesine göre; "Her yıl derslerin başladığı hafta **İlköğretim Haftası**'dır." Bu hafta boyunca ilköğretimin önemi ve hedefleri üzerine çeşitli programlar düzenlenir.

10. Her yıl dersler başlamadan ne kadar süre önce, muhtarlar okul çağına gelen çocukların listesini hazırlayarak okul idaresine vermekle yükümlüdür?

- a) 7 gün önce
- b) 10 gün önce
- c) 15 gün önce
- d) 30 gün önce
- e) 45 gün önce

Doğru Cevap: C

Çözüm: Muhtarlar, her yıl derslerin başlamasından en az 15 gün önce, köylerindeki veya mahallelerindeki mecburi öğrenim çağına bulunan çocukların künyelerini gösterir bir çizelgeyi hazırlayıp okul idaresine vermek zorundadır.

11. İlköğretim kurumlarına kayıt ve kabul işlemleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Okul idaresi, nüfus cüzdanı olmayan çocukları kesinlikle kayıt edemez.
- b) Nüfus cüzdanı olmayan çocukların yaşları okul idaresince bir tutanakla tespit edilir.
- c) Her çocuk ikamet ettiği mahalledeki okula kaydedilir.
- d) Kayıt sırasında herhangi bir ücret talep edilemez.
- e) Özel ilköğretim okullarına kayıt işlemleri de aynı mevzuata tabidir.

Doğru Cevap: A

Çözüm: 222 Sayılı Kanun'un 15. maddesine göre, nüfus cüzdanı bulunmayan çocukların yaşları, okul idaresince bir tutanakla tespit edilerek geçici kayıtları yapılır. Bu nedenle "kayıt edilemez" ifadesi yanlıştır.

12. Aşağıdakilerden hangisi 222 sayılı Kanun kapsamında veli/vasinin asli sorumlulukları arasında yer almaz?

- a) Çocuğun okula kaydını yaptırmak
- b) Çocuğun her gün okula devamını sağlamak
- c) Öğretmenlerin maaş ödemelerini takip etmek
- d) Okulca istenen bilgileri zamanında vermek
- e) Hastalık gibi özürleri en geç 3 gün içinde bildirmek

Doğru Cevap: C

Çözüm: Öğretmenlerin maaş ve özlük haklarının takibi devletin/bakanlığın sorumluluğundadır. Veli; kayıt, devam, bilgi verme ve mazeret bildirimini (en geç 3 gün içinde) ile sorumludur.

Öğrenci Çalışma Notu:

Devam Zorunluluğu, Denetim ve Yaptırımlar

13. 222 Sayılı Kanun'un 7. maddesine göre, aşağıdakilerden hangisi "mecburi ilköğretim kurumları" arasında yer alan okul türlerinden biridir?

- a) Sadece ilkokullar ve ortaokullar
- b) İlkokul, ortaokul, yatılı ilköğretim bölge okulları ve özel eğitim okulları
- c) Sadece okul öncesi eğitim kurumları
- d) Sadece köylerde açılan ilkokullar
- e) Sadece lise düzeyindeki meslek okulları

Doğru Cevap: B

Çözüm: Kanun'un 7. maddesine göre mecburi ilköğretim kurumları; ilkokullar, ortaokullar, yatılı ilköğretim bölge okulları, gezici okullar ve özel eğitim gereksinimi olan çocuklar için açılan okulları kapsar.

14. Çocuğunu okula göndermeyen veliye, mülki amir tarafından verilen süre sonunda da göndermemesi halinde her gün için ne kadar idari para cezası verilir?

- a) 10 TL
- b) 15 TL
- c) 20 TL
- d) 25 TL
- e) 50 TL

Doğru Cevap: B

Çözüm: Çocuğunu okula göndermeyen, verilen sürede haklı sebep göstermeyen veliye çocuğun okula gitmediği her gün için 15 Türk Lirası idari para cezası verilir.

15. 222 Sayılı Kanun'un 52. maddesine göre, okul idaresi ve öğretmenler mazeretsiz devamsızlık yapan öğrencilerin künyelerini ne zaman muhtarlığa ve mülki amirliğe bildirmek zorundadır?

- a) Her günün sonunda
- b) 3 gün içinde
- c) 5 gün içinde
- d) 7 gün içinde
- e) 15 gün içinde

Doğru Cevap: A

Çözüm: Kanun'un 52. maddesi uyarınca, okul idareleri ve öğretmenler, mazeretsiz olarak derslere devam etmeyen öğrencilerin isimlerini **her günün sonunda** muhtarlığa ve mülki amirliğe bildirmekle yükümlüdür.

16. İlköğretim kurumlarının denetimi ve rehberliği hangi birim tarafından yürütülür?

- a) Sadece Okul Müdürleri
- b) Belediye Zabıtaları
- c) Emniyet Teşkilatı
- d) Maarif Müfettişleri
- e) Muhtarlar ve İhtiyar Heyeti

Doğru Cevap: D

Çözüm: İlköğretim kurumlarının akademik, idari ve mali denetimi ile rehberlik hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki Maarif Müfettişleri (Eğitim Müfettişleri) tarafından yerine getirilir.

Uygulama Alanı (Çözüm/Not):

Genel Tekrar ve Meta-Bilişsel Değerlendirme

17. İlköğretim okullarına tahsis edilen arsa ve arazilerle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Belediye tarafından istenildiği an geri alınabilir.
- b) Başka bir kamu hizmeti için serbestçe kullanılabilir.
- c) Yalnızca eğitim amaçlı kullanılır ve başka amaçla devredilemez.
- d) Sadece özel okul yapımı için kiralanabilir.
- e) Muhtarlık tarafından tarım arazisi olarak kullanılabilir.

Doğru Cevap: C

Çözüm: Kanun uyarınca ilköğretim okullarına tahsis edilen veya okul yapımı için ayrılan araziler hiçbir şekilde başka maksatlarla kullanılamaz ve amacı dışında tasarruf edilemez.

18. Aşağıdakilerden hangisi ilköğretimin gelir kaynakları arasında yer almaz?

- a) Devlet bütçesinden ayrılan yıllık ödenekler
- b) Özel idare bütçelerinden ayrılan paylar
- c) Okul arazilerinden elde edilen gelirler
- d) Eğitim faaliyetlerinden alınan zorunlu kayıt ücretleri
- e) Vatandaşların yaptığı bağışlar ve yardımlar

Doğru Cevap: D

Çözüm: Anayasa ve 222 sayılı kanuna göre devlet okullarında ilköğretim parasızdır. Bu nedenle "zorunlu kayıt ücreti" bir gelir kaynağı olamaz ve yasal değildir.

19. 222 Sayılı Kanun'un 43. maddesine göre "Öğretim Yılı" kavramı hangi zaman dilimini ifade eder?

- a) 1 Eylül - 30 Haziran
- b) 15 Eylül - 15 Haziran
- c) Öğretmenler kurulunun belirlediği tarihler
- d) Okulların açıldığı günden kapandığı güne kadar olan süre
- e) Valilikçe belirlenen sınav takvimi süresi

Doğru Cevap: D

Çözüm: Kanun'un 43. maddesine göre öğretim yılı; derslerin başladığı günden, derslerin bittiği güne kadar geçen süredir. Bu süre içinde yapılan sınavlar ve dinlenmeler de öğretim yılına dahildir.

20. Mecburi öğrenim çağını bitirdiği halde ilköğretim okulunu tamamlayamayan çocuklara ne kadar süre daha ek öğrenim hakkı tanınabilir?

- a) En fazla 1 yıl
- b) En fazla 2 yıl
- c) Sınırsız süre
- d) Ek süre tanınmaz
- e) Mezun olana kadar her yıl

Doğru Cevap: B

Çözüm: Mecburi öğrenim çağını bitirdiği halde ilköğretim okulunu bitiremeyen çocuklara, okulun en fazla 2 öğretim yılı sonuna kadar devam etmelerine izin verilir.

Meta-Bilişsel Soru: 222 Sayılı Kanun'da yer alan yaptırım ve denetim mekanizmaları, anayasada belirtilen 'Eğitimde Fırsat Eşitliği' ilkesini nasıl desteklemektedir? Aşağıdaki boşluğa kendi cümlelerinizle özetleyiniz ve genel sınav hazırlık notunuzu ekleyiniz.